

6. 劉穎. (2017). “女書習俗”的內涵及其“口頭性”考: 成城大学大学院文学研究科, 116–76.
7. 劉穎. (2023). 女書歌の吟唱法研究の意義: 女書伝承の視点から. 成城大学大学院文学研究科, 150–89.
8. 羅婉儀. (2003). 一冊女書筆記 – 探尋中國湖南省江永縣上江墟鄉女書. 香港: 新婦女協進會.
9. 骆晓戈遍著. (2022). 解读女书. 长沙: 湖南大学出版社.
10. 远藤织枝, & 黄雪贞主编. (2005). 女书的历史与现状. 北京: 中国社会科学出版社.
11. 赵丽明. (2005). 中国女书合集. 上海: 中华书局.
12. 赵丽明. (2022). 传奇女书 – 花蹊子女九簪. 北京: 清华大学出版社.

УДК 811.581+821.581 Шекера
DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-414-9-17>

Смольницька О. О.
ORCID: 0000-0001-9864-1727
кандидат філософських наук,
консультант із філології
Місія «Постуляційний центр беатифікації й канонізації святих»
Української греко-католицької церкви
м. Львів, Україна

АРХЕТИП КАЧОК-МАНДАРИНОК У ЗВ'ЯЗКУ З АРХЕТИПОМ СВІТОВОГО ДЕРЕВА В ПЕРЕКЛАДЕНІЙ І ДОСЛІДЖЕНІЙ ЯРОСЛАВОЮ ШЕКЕРОЮ КИТАЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ (АНАЛІЗ ВИБРАНИХ ТВОРІВ)

Ключові слова: архетип, символ, література, переклад, птах, Світове дерево, качки-мандаринки.

Перекладознавча та мистецька діяльність української китаїстки Ярослави Шекери (1982–2019) ще не має вичерпного розгляду та аналізу, хоча вже наявні окремі публікації (О. Смольницька). У китаєзнавчому дискурсі цієї дослідниці цікаво простежити еволюцію – від давньої до середньовічної китайської літератури, де наявний згаданий орнітологічний символ. Зокрема, *юаньян* – качки-мандаринки як “вірне подружжя” [1, с. 227]. Проте різноплановість цієї лексики

в різних контекстах потребує текстологічного аналізу в еволюції образу-символу.

Мета – дослідити архетипи качок-мандаринок і Світового дерева в перекладених Я. Шекерою класичних китайських творах. Завдання: 1) проаналізувати на основі текстів згадані архетипи за К. Г. Юнгом; 2) звернути увагу на колоративи та імплікатури.

Аналізуючи постійні символи в китайській літературі пізніших епох, Я. Шекера писала: “Існує така легенда. У період Ворогуючих держав (战国, 475–221 до н. е.) володар Сун Кан-ван відібрав у свого підлеглого Хань Піна красуню-дружину і заволодів нею, після чого Хань Пін наклав на себе руки. Його дружина, заповівши поховати її разом із чоловіком, кинулась із вежі. Кан-ван розгнівався і наказав селянам поховати їх окремо, на двох різних пагорбах. Проте вночі на могилах виросло дві катальпи, і за десять днів вони переплелися гілками та корінням, а в кронах оселилася пара качок-мандаринок (символ вірного подружжя...), які день і ніч разом тужливо співали” [2, с. 24]. Далі дослідниця конкретизувала: “...качки-мандаринки (鸳鸯) – любов і ласка вірного подружжя (ці птахи ніколи не розлучаються)” [2, с. 26]. Те, що мандаринки в цьому вірші постійно співали, сидячи в гіллі двох дерев (що виросли на могилах закоханих), нагадує архетипову пару Анімус – Аніма та архетип Світового дерева. Згадані птахи постають і антитезою до опису зради – наприклад, вірш знаменитого класика “поезії розквіту Тан” [2, с. 50] Ду Фу (杜甫, 712–770) [2, с. 90] “Красуня”: “І навіть акація знає про зраду оцю; / Не порізно перебувають качки-мандаринки...” [2, с. 103]. Автор нібито дорікає нерозважливому герою, ставлячи за взірць природу.

Аналізований символ з’являється навіть як натяк у предметах неживої природи. Скажімо, Бо Цзюй-ї (白居易, 772–846, середина Тан) [с. 107] у поемі “Вічна печаль” звернувся до імплікатури – адже на перший погляд тут не фігурують птахи: “Дрібну черепицю розкішну геть іній холодний укрив; / Із ким тепер буду ділити одежину і вишиту ковдру холодної ночі?!” [2, с. 123]. Проте Я. Шекера пояснювала: “Ідеться про черепицю (鸳鸯瓦), викладену симетрично (ніби парами), що асоціювалося з качками-мандаринками – символом щасливого подружжя” [2, с. 123]. Можна уявити й колір черепиці – зазвичай теплий (відтінки червоного чи брунатного), що нагадує й пір’я мандаринок.

У європейській традиції з цим символом можна порівняти легенду про лебедів (вислів “лебедина вірність”). Спільним у віруваннях є й те, що в разі смерті партнера другий умирає від горя. Можна згадати вислів “папуги-нерозлучники” як орнітологічний термін. Водночас символ качок-мандаринок є особливим і дуже яскравим. Він індивіду-

альний, і тому перекладачі зберігають його у відтворенні українською без доместикації.

Література:

1. Хрестоматія китайської літератури (від найдавніших часів до III ст. н. е.) / упоряд. Н. В. Коломієць, Я. В. Шекера. Київ : ВПЦ “Київський університет”, 2008. 256 с.

2. Шекера Я. В. Китайська література VII–XIII століть : навч. посіб. Київ : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2013. 351 с.

УДК 316.6:821.41](06)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-414-9-18>

Солнишкіна А. А.

ORCID: 0000-0002-5369-6350

кандидат соціологічних наук,

доцент кафедри соціальної роботи

факультету медичних технологій, діагностики та реабілітації

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ У ЛІТЕРАТУРІ БЛИЗЬКОГО СХОДУ XX–XXI СТОЛІТЬ

Ключові слова: Близький Схід, сучасна література, соціально-психологічні проблеми, суспільство.

Метою цієї наукової публікації є соціологічний аналіз та дослідження методів репрезентації соціально-психологічних проблем, які порушуються в літературних творах письменників Сирії, Лівану, Афганістану у XX–XXI століттях.

Сучасна література Близького Сходу привертає увагу багатьох дослідників. Каріма Лаачир та Саед Таладжуй вивчають феномен спротиву в сучасній культурі Близького Сходу, а саме в літературі, кінематографі та музиці [3, р. 25].

Джейсон Бехбек Мохаджедж у монографії “Нова література та філософія Близького Сходу” здійснює спробу соціокультурного аналізу постколоніального розвитку країн у контексті мистецьких практик та їхнього вивчення через феномен хаотичної яви [4, р. 3–5].